

هشدار ها درباره تضعیف جایگاه مادر

مؤلفه های تهدید	نماد های غربی / فرهنگی	پیامدهای اجتماعی در جهان	راهکار اسلامی
۱- فردگرایی افراطی (تأکید بر منافع شخصی)	شعار: "فرزند مایع" / "فرزند ترشح" / "فرزند ترشح" / "فرزند ترشح"	کاهش نرخ ازدواج / افزایش خانواده های تک نفره / سقوط نرخ باروری	*(عاشقاً) الله ولا تشركوا به شیئاً و به والدین إحساناً (نساء: ۳۶) * خدا را پرستید و هیچ چیز را شریک او قرار ندهید و به پدر و مادر نیکی کنید - نقش راهکار: نفی فردگرایی با تبدیل "احسان به مادر" به عبادت جمعی
۲- ابزارالکتری بن زن (کاهش فاسادت مادری)	افزایش ترس از تعبیر ظاهر / پس از بارداری / تبلیغ جراحی های زیبایی پس از زایمان	کاهش تمایل به بارداری / رشد صنعت ضدبارداری / بحران هویت زنانه	*(وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً) (روم: ۲۱) * از نشانه های او این است که همسرانی از جنس خودتان برای شما آفرید تا در کنارشان آرامش یابید، و میان شما مهر و رحمت نهاد * - نقش راهکار: خانواده کانون "سکونت" و "مهرورزی" است نه قرارداد سودمحور
۳- خانواده سبزی / سیستماتیک (تضعیف نهاد خانواده)	نرمال سازی طلاق / ترویج رابطه های خارج از چارچوب	کودکان در خانواده های تک والد (موریکا در سال ۲۰۰۰) / افزایش خشونت های خانگی	*(سَبَّحْتَ رَبَّنَا فَتَرَفْنَا بِعِلْمِكَ كَلَّمَكَ الْغَافِلُونَ مَا كُنَّا بِأَعْيُنِنَا) (البقرة: ۲۵۵) * همسران شما محل کثت و باروری شما هستند، پس هر زمان و هرگونه که خواستید به سراغ کشتزار خود بروید * - نقش راهکار: رابطه زناشویی در چارچوب خانواده، همراه با مسئولیت باروری تعریف می شود.
۴- انقلاب جنسی (جدا سازی رابطه جنسی از بارداری)	تولید انبوه فرس های ضدبارداری / رابطه های ناهنجار	شیوع بیماری های مقاربتی / کاهش سن بی بندوباری	*(وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِينَ أَبْنَاءَهُنَّ عَلَى الْفُلْكِ) (البقرة: ۲۳۳) * تمهید دلبستگی ایمن - نقش راهکار: رابطه زناشویی در چارچوب خانواده، همراه با مسئولیت باروری تعریف می شود.
۵- حمله به شریعت (تخریب پیوند عاطفی مادر - کودک)	شعار: "شریدی موجب وابستگی بیمارگونه است" / تبلیغ شیر خشک به جای شیر مادر	کاهش تقه به با شیر مادر / تضعیف دلبستگی ایمن	*(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَرَاهُمْ يَفْضَحُونَ دُمُوعَهُمْ) (التحريم: ۴) * ای کسانی که ایمان آورده اید خود و خانواده خود را از آتش حفظ کنید، که هیزم آن آسبها و سنگهاست * - نقش راهکار: تربیت فرزند مسئولیت مستقیم والدین (به ویژه مادر به عنوان محور تربیت) است.
۶- حذف نقش تربیتی مادر (جایگزینی سیستم های آموزشی دولتی)	شعار: "تربیت کودک کار" / مادر (جایگزینی سیستم رنگ کردن نقش خانه	بحران هویت در نسل جوان / اگست نسل ها	*(وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِينَ أَبْنَاءَهُنَّ عَلَى الْفُلْكِ) (البقرة: ۲۳۳) * تمهید دلبستگی ایمن - نقش راهکار: تربیت فرزند مسئولیت مستقیم والدین (به ویژه مادر به عنوان محور تربیت) است.

جدول بحران جوانی جمعیت ایران: آمارهای هشداردهنده

منابع استناد: ۱. سازمان ثبت احوال کشور: - [گزارش جمعیتی سال ۱۴۰۲]. (شاخص رشد جمعیت و سالمندی). ۲. مرکز آمار ایران: [سرشماری عمومی ۱۴۰۰] (پیش بینی های جمعیتی). ۳. شورای عالی انقلاب فرهنگی: سند "سیاست های کلی جمعیت" (ایلاقی رهبری، ۱۴۰۰). ۴. پژوهشکده آمار ایران: - [تحلیل تغییرات هرم سن] [۱۴۰۲].

شاخص	وضعیت فعلی	روند تغییر	پیامد فوری	هدف مطلوب
نرخ باروری کل (TFR)	۱٫۶۵ فرزند به ازای هر زن	کاهش ۶۰٪ نسبت به ۱۳۶۵	فروپاشی هرم سنی / تسلا ۴۰۰ هزار	۲٫۵+ (سند چشم انداز ۱۴۰۸)
میانگین سن ازدواج زنان	۲۴٫۱ سال	افزایش ۴٫۵ ساله نسبت به ۱۳۷۵	کاهش پنجره جمعیتی / فاصله ۱۰ ساله تا بلوغی (۳۵ سال)	۲۲ سال
سهم خانواده های تک فرزند	۳۴٪ خانوارها	رشد ۱۴٪ از ۱۳۹۵	پیری جمعیت: نرخ وابستگی ۴۵٪ تا ۱۴۳۰	زیر ۲۰٪
نسبت ازدواج به طلاق	۲٫۷ ازدواج به ۱ طلاق	کاهش از ۸۰٪ (۱۳۸۰)	کاهش تمایل به فرزندآوری: زوج های طلاق گرفته بدون فرزند	۵+
جمعیت مجرد مقطعی (بالای ۵۰ سال)	۱٫۲ میلیون نفر	رشد ۸۰٪ در دهه اخیر	افزایش بار تکفل دولت / هزینه سالمندی ۲۸٪ بودجه	کاهش ۵۰٪
سهم جمعیت بالای ۶۰ سال	۱۰٫۳٪	رشد ۲ برابری تا (۱۴۳۰) ۴۰٪	بحران بیمه های بازنشستگی: کسری ۴۲۰ هزار میلیارد تومانی	زیر ۱۲٪

مادر تجلی رحمت الهی

﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ (اسراء آیه ۷۰)
"به یقین فرزندان آدم را کرامت دادیم"

خداوند پیش از هر چیز، کرامت را در سرشت انسان نهاد. از این رو، تکریم مادر نه تنها وظیفه ای اخلاقی، بلکه احترام به همان کرامت الهی است که در وجود او به ودیعه گذاشته شده است.

همان گونه که خداوند رحمت را در آفرینش جاری ساخته، مادر نیز با تحمل رنج ها و بخشش محبت بی منت هایش، آیینی تمام نمای این رحمت است.
"أُمُّكَ ... رَحْمَةٌ أَلْقَاهَا اللَّهُ فِي قَلْبِهَا"
(بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۸۱)
* مادرت ... رحمتی است که خداوند در قلب او نهاده است.*

«آیات قرآن، رضای مادر را کلید رضای خدا می داند و پیامبر (ص) به روشنی فرمود:
"الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ"
(بهشت زیر پای مادران است).
این حدیث، نتیجه ای عملی از فرمان های مکرر قرآن درباره ی احسان به مادر است.»

مادر اوج کرامت آفرینش

نگاهی ژرف به جایگاه مادر در قرآن کریم و سخنان معصومین (ع)

تهیه کننده: سارا رضائی اصل
کارشناس ارشد روانشناسی بالینی
واحد مشاوره مبتنی بر سبک زندگی ایرانی - اسلامی
دانشکده علوم پزشکی اسدآباد
بهار ۱۴۰۴

مادرت را دریاب!

مادر، بالاترین سرمایه معنوی و گران‌بهاترین نعمت خداست.

توصیه‌های کاربردی:

- * هر روز به او محبت کن (حتی با یک تماس کوتاه یا سلام گرم).
- * قدردانی خود را بیان کن ("دوستت دارم"، "ممنونم").
- * در مشکلات کنارش باش.
- * برایش دعا کن (در حیات و ممات).
- * خاطرات خوب را زنده نگه دار.

پیشگیری از پشیمانی:

- * قبل از آنکه دیر شود (فردایی وجود ندارد!).
- "پاسداشت کرامت مادر، پاسداشت انسانیت و عبودیت است."

"پاسداشت کرامت مادر، پاسداشت انسانیت و عبودیت است."

۴. رسیدگی به نیازهای مادی و عاطفی

- تأمین رفاه مالی در حد توان
- پرهیز از قطع ارتباط پیامبر(ص):

* مَنِ انْقَطَعَ عَنْ أَبَوَيْهِ انْقَطَعَ اللَّهُ عَنْهُ* (کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۶۶)
هر که از والدینش قطع رابطه کند، خداوند از او قطع رابطه می‌کند.

۵. مراقبت ویژه در دوران پیری و بیماری

- صبر بر ناتوانی‌ها و تغییر خلق مادر:

قرآن پس از نهی از "أف" می‌فرماید:
﴿وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا﴾ (اسراء: ۲۴)
"و بگو: پروردگارا! همان‌گونه که آنان مرا در کودکی پرورش دادند، بر آن دو رحمت آور!"

- پرهیز از سپردن به سرای سالمندان:

داستان تاریخی: امام سجاد(ع) و مادرش
امام سجاد(ع) با وجود مسئولیت سنگین امامت، الگوی عملی در خدمت به مادر بود: < روزی فردی به خانه امام آمد و دید ایشان شخصاً به مادرش غذا می‌دهد. پرسید: چرا خدمت‌کارتان این کار را نمی‌کند؟ امام فرمود: "می‌ترسم روز قیامت خداوند از من بپرسد: چرا دیگری را به جای خود برای خدمت به مادرت گماشتی؟!"* (بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۸۱)

پاداش احسان، وبال عقوق

آثار مثبت نیکی:

- * رضایت خدا و گشایش درهای رحمت.
- * طولانی‌شدن عمر و افزایش روزی (در احادیث).
- * آرامش روانی و موفقیت در زندگی.
- * الگو شدن برای فرزندان خود.

* پیامدهای منفی عقوق (آزار مادر):

- * خشم خدا و بسته شدن درهای رحمت.
- * عذاب اخروی و محرومیت از بهشت.
- * گرفتاری و تنگی در زندگی دنیا.
- * الگوی منفی برای فرزندان.

حدیث هشدار دهنده پیامبر(ص):

"عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْكَبَائِرِ" (الكافی، ج ۲، ص ۳۴۸)
"عقوق والدین از گناهان کبیره است"

آنچه بر گردن ماست! حقوق مادر

۱. احترام و تکریم عملی

- پرهیز از کوچک‌ترین بی‌احترامی:

قرآن با صراحت می‌فرماید: ﴿فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ﴾ (اسراء: ۲۳)
"پس هیچگاه به آن دو [پدر و مادر] حتی «أف» نیز مگو!"
(این آیه کوچک‌ترین نشانه بی‌صبری را نیز منع می‌کند).

- تواضع در برابر مادر:

﴿وَاحْفَظْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ (اسراء: ۲۴)
"و از روی مهربانی، بال فروتنی را برای آنان [پدر و مادر] بگستر!"
(خضوع در رفتار، نگاه و کلام).

۲. اطاعت در امور مشروع

- اطاعت از دستورات مادر، تا زمانی که با فرمان الهی تعارض نداشته باشد.

نمونه عملی: رسول خدا(ص):

"لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق" (بحارالأنوار، ج ۷۴، ص ۸۰)
"هیچ مخلوقی را در نافرمانی از آفریدگار نباید اطاعت کرد."
• در امور مباح یا نیک (مانند رسیدگی به کارهای خانه، حفظ ارتباط خانوادگی) اطاعت از مادر واجب است.

۳. قدردانی و تشکر دائم

- شکرگزاری از زحمات مادر، حتی با کلمات ساده:

امام سجاد(ع) در رساله حقوق:

"حَقُّ أُمِّكَ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّهَا حَمَلَتْكَ حَيْثُ لَا يَحْمِلُ أَحَدٌ أَحَدًا..." (بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۸۰)
"حق مادرت این است که بدانی او تو را در جایی حمل کرد که هیچ کس دیگری را حمل نمی‌کند..."

- ذکر زحمات او در دوران بارداری، شیردهی و تربیت: قرآن بارها به این رنج‌ها اشاره می‌کند: ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ (احقاف: ۱۵)
"مادرش او را با مشقت حمل کرد و با مشقت بر زمین نهاد."

حقوق مادر در اسلام مطلق و غیرقابل مقایسه با سایر روابط است. امام باقر(ع) می‌فرماید: *بِرَّ الْوَالِدَيْنِ مِنْ أَفْضَلِ الْفَرَائِضِ* (کافی، ج ۲، ص ۱۵۸) "نیکی به والدین از برترین واجبات است."*
این حقوق نه تنها برای جامعه‌سازی، بلکه برای نزدیکی به خداوند ضروری است: *رضای خدا در رضای والدین است و خشم خدا در خشم والدین* (کنز العمال، ج ۴۵۲۴۶).